11. 4. 2012

ID: 82218

72 hodin s notářem (část druhá)

eFocus

„Každý notář by měl ctít, že tato profese je veřejnou službou," říká Martin Foukal, notář v Praze a prezident Notářské komory České republiky. V druhé části třídenního pobytu se v rozhovoru zaměříme na notářský tarif, hrozbu „podnikatelizace" profese anebo nováčkům.

Druhá schůzka nad notářstvím se nese v klidném, domácím duchu v kanceláři Martina Foukala. Svůj úřad považuje za „lehce větší", protože má tři kandidáty, koncipienta a dvě tajemnice (první se věnuje především spisům v dědické agendě a druhá úschovám, notářským zápisům a ostatním agendám). *„Je to nestandardní,"* přiznává Martin Foukal a dodává s úsměvem, že je spíš zaopatřovatelem. Jedna kandidátka u něj pracuje kvůli rodičovským povinnostem na zkrácený úvazek na 6 hodin denně, druhá dokonce jen na 4 hodiny. Doktor Foukal zmiňuje, že notářství je především služba, kterou musí každá notářská kancelář poskytovat veřejnosti komplexně v pracovní dny po dobu nejméně šest hodin. K tomu má k dispozici zejména kandidáty, mezi nimi i zástupkyni, zmíněnou notářskou kandidátku pracující 6 hodin denně. Během rozhovoru často odbíhá s tužkou v ruce kontrolovat a podepisovat ony veřejné listiny. S účastníky vždy zabředne v neformální rozhovor, většinu z nich zná už dlouhá léta. Když se vrací k diktafonu, neskrývá radost nad svou profesí.

Hned na úvod první části reportáže jste zmínil, že „notář je skutečný mediátor". On je to vzhledem k projednanému zákonu o mediaci fakt.
„Jsem přesvědčený o tom, že notáři provádějí mediaci dennodenně a to zejména v dědickém řízení, ale i v listinné agendě. Jsou nestranní, musí být schopni všem účastníkům vysvětlit jejich pozici. V dědickém řízení často vedou účastníky k rozumu připomínkou, že větší hodnotou je zachování dobrých rodinných vztahů, nežli materiálno, o které tam běží."

Potýkají se vůbec notáři s neoblibou v očích veřejnosti?
„Nemyslím si obecně, že by v očích veřejnosti byla notářská profese neoblíbená. Jednou z velkých výhod notářství je, že se jedná o agendu v podstatě nespornou. Neodcházejí od nás vítězové a poražení. Problém ale vidím v tom, že si širší veřejnost obsah práce notáře nedokáže představit. Kdo se s notářem setká jen jednou za život, nemůže si udělat objektivní představu. V dnešní době se média zajímají především o skandály, konflikty. Není zajímavé psát o něčem nekonfliktním a neproblematickém. Z jedné strany je to obrázek toho, že tato profesní skupina netrpí skandály, na druhé straně se dostává do určité informační izolace před veřejností. Hlavní tíha „PR" leží na jednotlivých notářích při denním styku s účastníky, pro které jsou v kancelářích připraveny informační brožurky o tom, co všechno může pro ně notář udělat.

Myslíte tím, jak notář ke své práci přistupuje?
„Ano, pokud jednám z pozice, že ke mně vlastně účastníci musí a já jim poskytnu jenom základní službu, tak odejdou neobohaceni o informaci, co všechno jim mohu jako notář nabídnout. Tím pádem jsem pro notářství nic dobrého neudělal. Je potřeba s lidmi mluvit, komunikovat a vysvětlovat."

To se ale bude zlepšovat s příchodem nové generace.
„Spoléhám na to, že nová generace notářství správně pochopí a využije svých dobrých nápadů ke zvýšení informovanosti o této právnické profesi. Jako notáři bychom si měli vážit toho, že nám náleží tradiční obsah činnosti spočívající v sepisování veřejných listin."

Notář je jmenován do notářského úřadu, ve kterém vykonává notářskou činnost.

Mezi notářské pracovníky patří notářský kandidát, notářský koncipient a další zaměstnanci, kteří mohou být v zákonem vymezeném rozsahu pověřeni jednotlivými úkony.

Notářskou samosprávu vykonává Notářská komora České republiky a regionální notářské komory.

Odměnu notářů stanoví vyhláška ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví (73/ 2001 Sb.)

Vy jste mimo záznam zmínil, že veřejnost vnímá negativně otázku notářského tarifu.
„Notář by měl účastníkům vysvětlit, že si sám nemůže stanovit výši odměny. Při této příležitosti by měl vysvětlit hodnotu veřejné listiny, která je chrání, dává vyšší důkazní sílu, než je tomu u soukromé listiny, dodává vyšší míru jistoty a ochrany. Ano, ta se někdy může jevit vyšší, než by nabídl advokát za soukromou listinu. V některých případech může cena notářských služeb nižší, nežli účastník očekává vzhledem k pracnosti a časové náročnosti. Tarif garantuje dostupnost notářské služby všem, kteří tuto službu potřebují. Občas slýchám domněnku, že notáři jsou drazí. Konkrétně se ale víc nedozvím. Mohu se však domnívat, že za tím může být i konkurenční boj právnických povolání o klienty."

Můžete to konkretizovat?
„Jsou situace, že účastníci požadují komplikovanou a časově náročnou službu, a notářský tarif mě určí odměnu relativně velmi nízkou. Někdy se to může jevit přesně naopak. Zatím ale nikdo nevymyslel lepší systém, než že se vypočítává výše odměny notáře z ceny předmětu úkonu. Musíme z tohoto principu vyšší spravedlnosti vycházet."

Jsou notáři díky tarifu zajištěni?
„Příjmy notáře by měly být v takové výši, aby byl opravdu nezávislý, tedy aby nevyhledával další možné finanční či příjmové zdroje. To by bylo na úkor výkonu této profese. Zákon notáře v podnikání výrazně omezuje, připouští jen některé výjimky, jako je například přednášková a publikační činnost. V případě umožnění volné tvorby cen by se postavení notáře blížilo postavení advokáta. Myslím si, že by to bylo zásadně špatně."

Pravdou asi je, že díky vašemu uzavřenému počtu se notář nedostane do finanční tísně.
„Teritoriální princip opřený o dědickou agendu ve spojení s principem numerus clausus garantuje občanům plošnou dostupnost služeb za předem stanovenou cenu. Tedy všichni notáři mají jistou míru jistoty příjmů. Připomínám, že notářství není byznys, ale veřejná služba. Stát prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti vykonává nad notářskou činností dohled. To by v případě neomezeného počtu notářů, jako je tomu u advokacie, nebylo možné. Na advokacii je nejcennější-nezávislost, na

notářství je nejcennější nestrannost, která se promítá do vyhotovování veřejných listin. “

Stále mi uniká, jak je vlastně možné z toho ten byznys udělat.
„Zákon mi neumožňuje uzavřít s jakýmkoliv klientem rámcovou smlouvu pro poskytování pravidelných, opakujících se služeb. Mám být k dispozici všem, kteří notáře potřebují, ne se omezit jen na výhodného klienta. Pokud bych to porušil, mohl bych například každý večer chodit na losování, čímž budu mít zajištěný příjem. Dokonce bych tím mohl pověřit svého kandidáta – zástupce. K tomu, abych zajišťoval prostřednictvím svého zaměstnance dědickou agendu, bych mohl mít jednoho koncipienta, nebo jen tajemnici. Sám bych nemusel nic dělat, protože mě i zaměstnance to uživí. Výkon notářství ale spočívá ve službě veřejnosti v celé škále svěřených kompetencí.“

Jaká je obecně vůle notářů nabírat „novou krev“? Má pro studenty práv význam o notářství uvažovat?
„Považuji za nezbytné, aby každá kancelář měla i mladé zaměstnance - vysokoškoláky, absolventy práv. Mají moderní myšlení, umí pracovat s novými počítačovými programy, jsou učenliví a schopní velmi rychle přijímat nové informace a pracovat s nimi. Odborná práce je stále náročnější. Bez „mladého dorostu“ se žádná notářská kancelář neobejde. Prostě když někdo opravdu chce, koncipientem se stane (smích). Rozhodně to ale není pro ty, kteří si myslí, že rychle přijdou k penězům a udělají rychlou kariéru. To u notářství nebylo nikdy a jsem tomu rád. Dochází tak totiž k přirozenému výběru těch lidí, kteří vidí smysl v obsahu práce víc, než v rychlém získání peněz. Jsme v tomto směru opravdu zvláštní profese.“

Každopádně nápor je velký, máte přes 200 kandidátů a stejně koncipientů.
„Ne každý dnes zapsaný kandidát si dělá ambice stát se notářem. V pozici kandidáta jsou třeba lidé, kteří byli notáři a skončili svou praxi ještě před dosažením věkové hranice 70ti let – například pan doktor Ondřej Holub. Ten je zaměstnán u notáře - svého bývalého kandidáta. Je spokojený, protože do praxe vkládá svou zkušenost, ale již bez odpovědnosti za chod kanceláře. To je velký rozdíl i v psychice. Mluvil jsem s ním, moc se mu ulevilo a je spokojený. Jako notář nesu zátěž odpovědnosti za chod úřadu, za zaměstnance, daně, pojištění a podobně, jako každý jiný podnikatel, manažer, zaměstnavatel. “

Je to zodpovědnost.
„A proto nejsou všichni kandidáti předurčeni být notářem. Ne každý by byl spokojen v této pozici, ne každý by byl dobrým notářem.“

Pojem manažer mi evokuje podnikání, proti kterému jste se několikrát ohradil.
„Notář musí být schopný zajistit chod kanceláře, řídit a kontrolovat zaměstnance, pečovat o spokojenost účastníků a k tomu ještě plnit všechny povinnosti jako podnikatel. V tom je zvláštní pozice notáře. Má omezení jako státní úředník, ale protože činnost vykonává na vlastní odpovědnost a na vlastní účet, tak zejména daňové zákony ho staví do pozice podnikatele. Dostáváme se tak do zvláštního postavení, se kterým se potýkají notáři v celé Evropě. Jsou obtížně zařaditelní do nějaké typické kategorie, neboť propojují svou službou stát a občana v zákonně definovaném rámci, který nemohou překročit.“

Například?
„Nejmarkantnější byl tento rozpor vnímán při diskusi o povinnosti platit DPH. Diskutovala se otázka, co to je za „podnikání“, když na notáře jsou přeneseny státní pravomoci a požadované úkony účastníků nesmí odmítnout, musí být veřejnosti každý pracovní den k dispozici, nemůže si určit cenu a v dědické agendě má dokonce postavení soudce soudu prvního stupně. Je to svobodné povolání sui generis.“

Vnímáte se jako konzervativní profesi?

„Pokud má naše profese plnit svojí funkci, musí si zachovat základní principy. Z tohoto pohledu jsme a budeme konzervativní. Rozhodně ale notářství není konzervativní v používání prostředků, kterými se naše profese realizuje. Naopak jsem přesvědčený, že patříme k těm nejprogresivnějším v používání moderní, zejména počítačové techniky. V čase, který jsem měl jako notář možnost aktivně zažít, pozoruji neuvěřitelnou proměnu.“

Zatím jste během rozhovoru třikrát odběhnul podepsat nějakou listinu. Kolik jste vlastně za svůj život rozdal podpisů?
„No to vám určitě říct nemůžu (*smích*).“

V poslední části reportáže se znovu zaměříme na notářské tarify anebo nový občanský zákoník. Martin Foukal také bude vzpomínat na to, co mu na jeho profesi přišlo v začátcích nejtěžší.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s.r.o.
- Náš náskok byl v odhodlání a ochotě riskovat
- Na co se zaměřoval úřad pro ochranu osobních údajů při své kontrolní činnosti v roce 2020?
- „Co nás čeká v právu ICT v roce 2021“
- Rozhovor s Petrem Sprinzem
- Odborný seminář: Závazky v novém občanském zákoníku
- Odborný seminář: Smlouvy uzavírané se spotřebitelem v novém občanském zákoníku
- Chambers Europe 2012: PRK Partners oceněna za nejlepší klientské služby
- Nataša Randlová prominentním právníkem Chambers Europe
- Ocenění soutěžněprávního týmu advokátní kanceláře Schönherr
- Advokátní kancelář KŠB byla oceněna jako nejlepší národní právní firma v ČR